

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

352

Hely

Idő

"1918"

Személy

Helyszám

A forradalom műhelyében

A forradalom első „hivatalnokai”

A központi városháza tanácsterme. A falakon képek. Ferenc József, V. Ferdinánd, József nádor alakjai környezik a forradalom munkatelepét.

Ez itt a Nemzeti Tanács volna, azonban a Tanács tagjait tanácskozások és nagyjelentőségű forradalmi formalitások kötik le, úgy, hogy a forradalom kisebb-nagyobb munkáira egyáltalában nem jutott idejük. Ezt azután mások végzik és pedig szinte kivétel nélkül újságírók, akik igazán nem szereztek különösebb hivatalnoki gyakorlatot. Sőt!

Azonban büszkén valljuk és hirdetjük, hogy a forradalom legfőbb hivatalnokai kizárólag újságírók, akik bámulatosan egyszerű eszközökkel intézik az ügyeket és teszik lehetővé, hogy a népkormány rendet teremthessen a nagy zür-zavar és felfordulás helyett.

Ez aztán így történik: telefonon, távirón és személyes előadásban ezernyi kérés, panasz, jelentés kerül eléjük. Amit egy-két óros rendelkezéssel el lehet intézni, az azonnal orvoslást nyer. A forradalom nem ismer iktatást és aktákat. Tizezrével intéznek el ügyeket telefonon, rövidszavú távirattal, kétsoros rendelettel. Senkisémet adott nekik megbízást, azaz mindenki: a lelkiismeretük!

Néhány újságíró feljött a forradalom első sodrában értesüléseket szerezni. A Nemzeti Tanácsra ezer feladat cselekvése hárult volna,

azonban a nagy kérdések annyira együtt tartották őket, hogy nem tudtak egymástól dolgozni. Erre azután ezek a „jelenlévő” újságírók egyszerűen leültek a tanácsteremben és minden meghatalmazás nélkül megkezdtek a rendkívül nagy sokaság ezernyi dolgának az elintézését. És olyan jól kezdték, hogy senkisémet merte nélkülök folytatni, sőt még bele sem szóltak az elintézéseikbe.

Pedig percről-percre körülményesebbek lettek az elibük kerülő „ügyek.” Élelmezés, rendfenntartás, karhatalmi kirendelés, az ország határainak a védelme, a vidékről érkező kérdések megválaszolása, vezénylés, ó és mennyi minden várt mindig sürgős elintézésre! Az újságírók pillanatok alatt átvedlettek közigazgatási, pénzügyi, közgazdasági, élelmezési, katonai, sőt sztratégiai szakférfiakká, akik valamennyinn önállóan rendelkeztek.

És minden igyekezetük odairányul, hogy minél előbb a legnagyobb rendben átadhassák az „ügykezelést” a népkormány szerveinek. Egyik sem akar hivatalt vállalni, mindegyik továbbra is a tollánál marad, amelyet végre szabadon forgathatnak!

Forradalmi arcképcsarnok

Gábor Andor. Pompás írónak, nagyszerű humoristának ismerik. Kedélyes ember, aki mindent derűs szemmel lát. A forradalmat is. Ezért éppen odavaló. Nem gyullad be, nem tud kétségbeesni és nem ismeri el sohasem, hogy baj van. Ellenkezőleg. Gábor

szerint minden mindig a legjobban megy. És valóban: Gábor mindenre igen könnyű megoldást talál, akár katonai, akár élelmezési, akár vasuti vagy más szakirányú intézkedésről van szó. És percek alatt kiderül, hogy ez a mosolyos Gábor a legfegyelmeltebb szervező tehetség, aki mindig tudja, hogy mi hol van és szükség szerint hová kell tenni. Ő mondja:

— A forradalomnak semmije sincs, de mégis lenni kell mindenének.

Kéri Pál. Az okos elszántság megtestesülése. Nem riad vissza semmitől. Ő volt az első, aki a forradalom magjait elvette, a zsarnokságot kikezdte. Most aztán nem hagyja elveszni, amit tere ntett. Mindenki barátja, aki a forradalomnak dolgozik, mindenki ellensége, aki félrevonul és páholyból nézi a nagy ujjászületést. Sokoldalúsága szinte minden pillanatban más értékeit cilligatja. Éppen a telefonnál ül. Jelentéseket kap az ország minden részéből. Zavargás, fosztogatás... hidakat akarnak felrobbantani, matatócok veszélyeztetik az ország határát. Kéri Pál sohasem biztat, hanem mindig rendelkezik. Ide 15 ember, oda egy szakasz, amoda egy zászlóalj. Vasember tetteiben, lágyszívű emberi érzéseiben és a forradalom kolduzai se mennek el tőle üres kézzel.

Magyar Lajos. Rajongó és munkakedvelő. Mindent maga akar elintézni, félti a forradalmat, amelynek szive az ő keble alatt dobog a leghevesebben. Hat nap, hat éjszaka nem

aludi. Kilókat fogyott testben, métermázsákkal gyarapodott lélekben, boldogságban. Ennyire minden hiúságtól ment férfiut még sohasem láttam. Odadobta magát az utcára az első gépfegyverek elé, tüzelt, gyújtott, lángokat sarjasztott semmiből és egyszerre lehült, leült az íróasztal mellé és adminisztrálta a forradalmat hidegvérrel, amíg csak bírták az idegei. Amikor pedig arról volt szó, hogy a népkormányon milyen helyet kapjon, — fölállt, sarkonfordult és visszament a szerkesztőségbe, újságot csinálni — *meggyőződéssel!*

Békessy Imre. Kéri, Gábor és Magyar adjutánsa talán. Mindenhez ért. Ő az egyetlen, aki ért a forradalom komédiájához is. Ha kell: udvarias, ha kell: olyan nagyképű, mint egy püspök bérmálásakor. Éjjel-nappal táviratokat olvas, panaszokat hallgat meg. Mosolyogva vigasztal, eminenciás szigorúsággal rendelkezik, pesties grandezzávaligyekszik tekintélyt szerezni a forradalomról a népkormányra való átmenet szervezeten szervezeten.

Pogány József. A forradalom eleven lexikonja. Igazán könyv nélkül tudja a forradalom minden elméleti és gyakorlati tudnivalóját. Az egész forradalom benne van az agyában, amelyet — ha úgy ki lehetne üríteni — egyszerre meg volna írva, le volna festve, föl volna építve a forradalom célja, módja, eredménye, hatása.

Kalmár Antal. Őszülő fejjel egy élet álmai valósulnak meg előtte. Született forradalmár, aki már évtizedek előtt raboskodott, amiért tudományosan és a tiszta öntudat világos érveivel könyvet írt a magyarság népjogiért. Szintén azok közé tartozik, akik nem kérnek abból a néphatalomból, amelyet megteremttek. A forradalom első percétől kezdve mindenütt ott van, ahol tüzelni, izgatni kell. Nagy népszerűségét arra akarták felhasználni, hogy egy nagy tömeget lecsillapítson. Az öreg forradalmár egyszerűen válaszolt:

— Mindenhez értek, csak éppen a lecsillapításhoz nem.

Göndör Ferenc. A forradalom tigrise. Tép, macangol, zuz mindent, ami a multhoz tartozott. De amint fel tudná falni a zsar-noki szellem minden kreaturáját, akként kedvesen szelid és áldozatkész mindazokkal szemben, akikkel együtt harcolt, akikkel együtt fölszabadult. Megalkuvást nem ismer és amikor azt mondom neki, hogy no, most már kormánypárti vagy te is, így felel:

— Pardon! Én máris ellenzéki vagyok!

Szakács Andor. Uto sórak hagyttam, pedig az első volt, aki a magyar forradalmat nyilvánosan csinálni kezdte. A „Virradat” megalapítása és megindítása maga a legelső és a legszélsőségesebb forradalmi tény volt. Amikor a „Virradat” első számát csinálni kezdtük — Szakács Andor, Kalmár Antal, P. Ábrahám Ernő, Damo Oszkár, Pólya Tibor és én — így beszélt:

— Gondolataink tisztaságától a fekete betűnek meg kell fehéredniök.

És azóta — 1918 január 18-án — Szakács Andor előre megállapította az előbb-utóbb bekövetkező forradalom szellemi és technikai menetrendjét. Hónapokkal ezelőtt megírta és kinyomatta a forradalom minden célját és elért eredményét. Nem akar szerezpet vállalni:

— Az egész életemben mások függetlenségéért küzdtem. Most végre magam is teljesen független akarok lenni.

Gyógyszer a fosztogatások ellen

A Nemzeti Tanácsnak immár feloszlott rendelkező irodájába — a forradalom műhelyébe — igen sokan jöttek vidékről is panasszal, hogy a *részeg, ittas csöcselék fosztogat.*

Gábor Andor, ez a veszedelmesen józan férfiú, egyszerre átlátja a helyzetet és nagy bölcsen határoz:

— A fosztogatások ellen az egyetlen gyógyszer, ha mindenki, akinek van, az utcára önti a bort meg a pálinkát. Az emberek nem lesznek részegek és a tömeg józan maradhat.

A jó vidékiek megértik és eltávoznak, mint akik a dolgukat igen jól végezték. És ezer meg ezer akó bor és pálinka ömlik mindenfelé az utca sarába, némely falu levegője csupa borgőz...

Nagy Béla